6610

LAISVOJI LIETUVA

LITUANIA LIBRE

Gran Conductor de la VICTORIA

Franklin D. Roosevelt

Jungtinių Amerikos Valstybių Prezidentas, kuris rusams okupavus Lietuvą, priėmė Amerikos Lietuvių Delegaciją ir jai pareiškė, kad «Lietuvos Nepriklausomybė yra tik laikinai suspenduota» Šitą prezidento pareiškimą neseniai vėl patvirtino jo vyriausybė pažymėdama, kad Baltijos valstybes Amerika tebelaiko nepriklausomoms.

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliūnas
Mokslinėj LAISVOSIOS LIETUVOS misijo

Jie vadinosi kiaunininkais arba vėbrininkais Medžiojamųjų žvėrių buvo gausiai: lokių, taurų, laukinių arklių, šernų, elnių, brėdžių ir kitų.

B i t i n i n k y s t ė. Miške senovės lietuviai «kopdavo» medų. Bitės nešdavo medų senų medžių drevėse. Lietuvis lipdavo (kopdavo) jo paimti. Bitės priklausydavo jas atradusiajam. Radėjas įkirsdavo savo ženklą ir tuo būdu niekas nebeturėjo teisės jomis naudotis. Prasikaltusieji budavo griežtai baudžiami. Jei bites užtinka vienu metu ne vienas asmuo arba tolymesniam prižiūrėjimui «savininkas» pasikviečia kitą, tai jie savo tarpe darosi b i č i u l i a i, giminės. Bitės tai vienintelis iš gyvių, kuris pas lietuvius miršta, kaip ir žmonės.

Gyveną arčiau vandenų vertėsi ž v e j y b a. Ir velesniais laikais buvo ištisų kaimų, kurie žuvimis mokėjo duoklę savo ponams ir kunigaikščiams.

P r e k y b a. Savo gražųjį gintarą, kailius, vašką, medų, medžius, pelenus ir t t mainydavo su užsieniečiais į druską, geležį, ginklus, vilnonius audinius ir kt. Dar prieš Kristaus gimimą ir pirmaisiais amžiais po Kristaus gimimo aisčiai - lietuviai prekiavo net su Roma ir Graikija. Labai plačią prekybą varė su skandinavais. Dabartinėje Švedijoje, netoli Stokholmo yra miestas Birka, su kuriuo prekiavo visos aisčių giminės Atsiskaitymo priemone buvo vartojama lazdelė, kurion įpiaunama sutartas skaičius karpelių Si lazdelė skeliama pusiau ir tokiu būdu pas abu prekiautoju lieka lygus įpiautų ženklų skaičius. Jų pakeitimas neįmanomas, nes vėl suglaudus abi lazdelės puses nebeatatiks pradžioje abiejų prekiautojų sutarimu pažymėtas skaičius Tos lazdelės vadinamos b i r k o m i s. Kad senovės lietuviai vesdavo prekybą veik su visais anuo laiku žinomais kraštais, liūdija randami Lietuvos piliakalniuose, kapuose ir senųjų sodybų vietose įvairių kraštų senoviniai pinigai.

P i n i g ų senovės lietuviai nevartojo. Kaip jau minėjau, varė mainų prekybą. Be to, vartojo paprastus aukso ar sidabro gabalus. Kiek vėliau buvo vartojami pailgi sidabro gabalai su pažymėta verte, kurie vadinosi m u š t i n i a i s. Savus pinigus lietuviai pradėjo kalti tik Kęstučio ir Vytauto laikais.

c) Į p r o č i a i. Praplėšus kiek miško apsigyvena viena šeima. Vėliau dirvonams padaugėjus apsigyvena daugiau. Dažniausiai vietoje budavo giminių s o d y b o s Nauji gyventojai pirmiausiai pasistato gyvenamąjį namą iš medžio. Jo stogą dengdavo šiaudais. Kad stogas neužsidegtų nuo viduryje trobos kurenamos ugnies, dėdavo lubas iš medžių žievių. Troboje apie ugnį šildydavosi, bent žiemcs metu, žmonės ir visas jų gyvasis inventorius. Be gyvenamosios trobos yra dar iš gilios senovės žinomi trobėsiai: klėtis ir pirtis. Tik kiek vėliau pradėta statyti klojimai, daržinės ir kiti trobėsiai.

Garsiausi lietuviški senoviniai pastatai tai p i l y s. Tai savotiškos tvirtovės gintis nuo priešų. Pati tvirtovė apkasama griovėsiais kurie prileidžiami vandens, kad neprieitų priešas. Esant reikalui lokių pilių buvo statoma visa virtinė ir viena su kita slaptai sujungiama, kad priešui vieną paėmus, galėtų bent įgula perbėgti į kitą. Tasai slaptas kelias dažnai būdavo įgrindžiamas rąstais arba akmenimis po upėmis, ežerais arba neišbrendamomis pelkėmis Jie būdavo tokie klaidūs, kad tik gerai žinantieji tegalėjo jais naudotis. Tokius akmenimis grįstus kelius žemaičiai vadino kūlgrindomis (kūlis - akmuo) Kūlgrindų Lietuvoje ir dabar galima rasti Priešui apylinkėje pasirodžius, pilies viršuje sukuriamas laužas. Vieni bėga ginti, kiti bėga slėptis. Pavojui praėjus vėl grįžta į savo sodybas.

Pilių istorija rodo senovės lietuvių patriotiškumą, geriau mirti, negu patekti į priešo rankas. Bendrai, lietuvis dar būdamas pagonas buvo darbštus, teisingas, rimtas, religingas, vaišingas, ištvermingas. Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia...

PATAISOM

«Laisvosios Lietuvos» redakcijai neapsižiūrėjus, praeitos laidos, istoriniame rašte «Lietuvos Praeitis» pasiliko nemaloni klaida, nes buvo pasakyta: «mūsų didieji kalbininkai, kaip Jaunius Dr. Kaz. Buga», o turėjo būti pasakyta taip: «mūsų didieji kalbininkai, kaip kun. prof Dr. Kaz. Jaunius ir prof. Dr. Kaz. Buga». Gerb. rašto autorių ir skaitytojus nuoširdžiai atsiprašo:

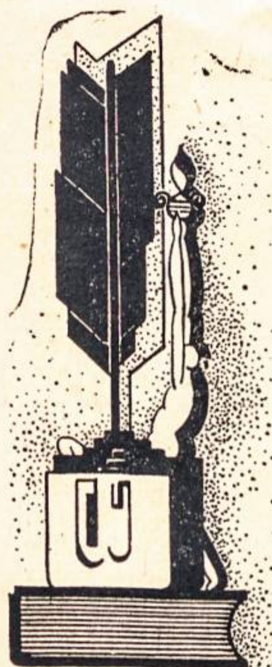
«L. L.» Redakcija.

NUO ADMINISTRACIJOS

Kad sudarius mažiau keblumų pinigų išėmime iš pašto ir mažiau darbo gerb. žurnalo draugams, nuoširdžiai prašau mūsų atstovus ir pavieniai užsiprenumeruojančius, pinigus siųsti įvertintu (valor declarado) laišku mano vardu bei mano adresu:

Juozas Babilius

«Laisvosios Lietuvos» Administratorius.

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año) I | Montevideo, Balandis - Abril 1945 | Nr. 6

LITUANIA LIBRE
REVISTA MENSUAL
Para difundir el Humanismo, la Cultura, las Ciencias, Artes y Letras y para defender el Derecho de Vivir hasta por más pequeños y debiles que sean
EDITADA por la
ASOCIACION CULTURAL
URUGUAY - LITUANIA
Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personeria Juridica en el año 194.

Organo oficial y propiedad ntelectual de la misma, impreso en la IMPRENTA FORTALEZA
Redacción, Administración e Imprenta
Rio de Janeiro 4001 - CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS,
Berna 2347 - CERRO.

Administrador:
JOSE BABILIUS

Leidžia
Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija.

Metinė prenumeratos kaina:
Urugvajuje $ 1.50 U.
Argentinoje $ 3.00 A.
J. Amerikos V. 1 dol.

Perlaidas siųsti žurnalo administratoriaus V.rdu; raštus - Redakcijos:
LITUANIA LIBRE
Rio de Janeiro 4001,
Cerro. Montevideo,
Rep. O. del Uruguay.

Gen. Eisenhower ir mars. Montgomery.

Vyriausias Jungtinių Tautų armijų vadas (kairėj), amerikietis generolas Dwight Eisenhower ir jo padėjėjas, anglų maršalas Sir Bernard Montgomery, tūloje Vokietijos vietoje tariasi lemiamam mūšiui, su likusiais Hitlerio legionais. Į šiuos du didžiuosius vyrus dabar nukreiptos viso demokratinio pasaulio akys, nes jų laimėjimas sutriuškinant hitlerininkus, bus laimėjimas demokratijos prieš despotiją, prieš visokią žmogų pavergiančią ir darančią beteisiu darbo gyvuliu diktatūrą, bus laimėjimas žmogaus prieš žvėrį ir teisės prieš modernią vergiją.

Lietuvių Tauta, tapusi auka «Ribentroppo - Molotovo krauju sucementuoto pakto», pergyvenusi žiaurią vokiečių ir dabar antrą rusų akupacijas, su jų masiniais beginklių lietuvių šaudymais, tremimais ir teroru, ypatingu susikaupimu ir didžia viltimi seka šių žmonijai lajsvę nešančių vyrų žygius mūšio lauke. Lietuvių Tauta yra įsitikinusi, kad Jungtinės Tautos ne tam kariauja, jog brutalė jėga lemtu teisę, laisvę, žmoniškumą ir saugumą. Mes tikim, kad Jungtinių Armijų vyrai ant savo tankų ir lėktuvų sparnų atneš taiką ír laisvę visam pasauliui ir sykiu nenusipelnytas kančias kentusiai Lietuvių Tautai, paliuosuojant ją iš žiaurios okupacijos ir leidžiant būti šeimininkais savo žemėje. Visas pasaulis šitas teises jau yra pripažinęs Lietuvių Tautai, kuri ir įrodė, kad verta laisvės ir nepriklausomybės, nes daugelyje gyvenimo sričių Lietuva buvo pralenkusi net savo didžiuosius kaimynus.

Lietuva bus vėl laisva, jei lietuviai vieningai sieks laisvės, vieningai dirbs, vieningai galvos ir vieningai kels balsą iš visų tų vietų kur tik yra savo Tėvynei laisvės trokštančių lietuvių, kad tas jų balsas savo laiku pasiektų ir Washingtoną ir Londoną ir Maskvą, jei vieningai pasmerks negausų, bet pasibiaurėtinai išsigimusį raudonųjų kišlingų būrelį, kurie už Judo grašį ir savo Motiną parduoda.

El Secretario de Estado Stettinius se dirige a la Conferencia.

CIUDAD DE MÉXICO.—El Secretario de Estado Edward R. Stettinius, hijo, expresó una vez más su creencia de que la Conferencia Interamericana sobre Problemas de la Guerra y de la Paz concluída recientemente en esta capital, "contribuirá mucho" al éxito de la próxima Conferencia de las Naciones Unidas en San Francisco.

Pasando revista a las cosas realizadas por la reunión de Ciudad de México, el distinguido miembro del Gabinete norteamericano declaró hace poco que la misma ayudará en la "creación" de un organismo mundial para el mantenimiento de la paz, y que constituyó "un momento histórico en el desarrollo de la cooperación interamericana."

Dijo que "también se ha preparado el camino para la Conferencia de Estados Americanos que se celebrará en Bogotá en 1946, en la cual podemos esperar confiadamente que muchos de los proyectos iniciados aquí para la reorganización amplia y definitiva y el fortalecimiento del sistema interamericano serán completados."

El Secretario Stettinius señaló seis acuerdos notables de la Conferencia, que dijo habían "logrado resultados verdaderamente históricos." Estos incluyen las medidas adoptadas para eliminar la influencia nazi en el hemisferio y excluir a los criminales de guerra, el apoyo por todo el hemisferio de los principios de las proposiciones de Dumbarton Oaks, el "Acta de Chapultepec," la reorganización del sistema interamericano, las resoluciones sociales y económicas, y la resolución sobre Argentina.

El Secretario de Estado afirmó que en la Conferencia las naciones americanas demostraron "su unánime resolución" a unirse con las otras Naciones Unidas en el "establecimiento con éxito y en el mantenimiento del nuevo organismo mundial." Consideró el "Acta de Chapultepec" uno de los "más grandes avances en la cooperación interamericana para el mantenimiento de la paz y la seguridad en la historia del Hemisferio."

Refiriéndose entonces a la reorganización de la Unión Panamericana y a otras medidas para la defensa política y militar del hemisferio, el señor Stettinius dijo que "el sistema interamericano del futuro será mucho más fuerte y efectivo que lo que jamás ha sido en el pasado."

Añadió que la "Carta Económica de las Américas" puede ser la "base para el mejoramiento de las condiciones de vida de nuestros pueblos en una escala mucho mayor que cualquier cosa lograda hasta ahora." En el caso de Argentina, expresó el deseo de la Conferencia de que la nación sudamericana "pueda volver a ocupar su lugar tradicional en la familia de naciones americanas y restaurar en toda su extensión la solidaridad de este hemisferio."

"Al resumir los resultados de la Conferencia de Ciudad de México," dijo, "es necesario recordar que falta mucho por hacer para llevar a la práctica lo que se ha decidido aquí . . . ahora, es nuestra tarea continuar hacia adelante, conscientes del hecho de que no podemos descansar en la obra realizadas por esta conferencia, sino que debemos utilizar esos acuerdos y edificar sobre ellos una obra más monumental en los meses y años venideros."

TRAGEDIA de LITUANIA

Es posible que este cielo de América, tan libremente abierto a los ojos y al espiritu de los hombres que llegan a cobijarse en el; que este aire de la tierra uruguaya, trashumante de libertad; que este pueblo, tan pequeño geógraficamente, pero inmenso en su soberania, y magnifico en su independencia; no hallan enseñado nada, no halla puesto ni una leve esperanza de redención, no halla siquiera tocado con su luz de libertad, el espiritu ni la frente, de los extranjeros que llegamos a el, huyendo del despotizmo, a la prepotendia, a la barbarie, de las hordas, que hollaron nuestras patrias? ¿Es posible que en un pueblo como este, pueda latir un corazón humano, inacesible al sentimiento de liberación? Puede haber un espiritu, que no añore, la libre restauración de su patria lejana y sometida? Puede haber un cerebro de hombre, que no sencibra una esperanza de libertad para sus hermanos oprimidos, para el suelo donde vieron la luz, para el hogar donde lloró su madre, para la patria, donde habraronsueños y concibieron hijos? ¿Será posible un cerebro tan enibrutesido, un corazón tan déspota, un espiritu tan rudo? Aunque cueste creelo, es posible.

El fanatismo y la ambición han logrado en algunos ex-hombres, la formación de estos anomalies.

Y lo mas monstruoso, es que no les basta, con mostrarse indiferentes, antes quienes profanaron su suelo, la tradición, la historia, las artes, de su patria, sino que aun cantan las a sus profanadores.

La tragedia de Lituania, tres veces invadida, y tres veces vejada su soberanía, en lo que va de la actual guerra, confirma tales aseveraciones.

Cuando en 1940 deploramos, la calculada protección de la hoz y el martillo del Soviet, violando el tratado del año 20, plegando nuestra bandera libre y constituciónal, encontramos dectratores, que se oponían al dictado de nuestras conciencias de hombres libres, vejando nuestro afán de patriotas, y lanzando diatribas, contra nuestras proclamas de libertad constituciónal.

Mas tarde, cuando las hordas bárbaras y deshumanizadas, del nacifacismo, desvastaron y pisotearon el suelo lituano, creímos haber encontrado el corazón de nuestros hermanos lituanos en America, y les oímos gritar junto a nosotros contra el atropello y la barbarie de la bestia hitleriana. Les soñamos patriotas, y les creímos redimidos de su error anterior.

Sin embargo, vuelta nuestra patria, a la liberación por parte del Soviet, con su territorio invadido por el ejército rojo.

(Continúa en la pag. 95)

Tinka Ir Mums

Manydami, kad gerbiamiesiems LAISVOSIOS LIETUVOS skaitytojams yra nepaprastai įdomu žinoti apie tai, kaip mūsų broliai ir sesės Jungtinėse Amerikos Valstybėse kovoja už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, kas iki šiol yra atlikta Amerikos lietuvių bendromis pastangomis, ir parodyti tuos uždavinius, kurie mus visus laukia ateityje, talpiname šį Amerikos Lietuvių Tarybos atsišaukimą, pavadintą ŽODIS AMERIKOS LIETUVIŲ VISUOMENEI, ragindami sekti amerikiečių darbą ir bendrai dirbti visiems išvien.

« L. L. » Redakcija.

ŽODIS AMERIKOS LIETUVIŲ VISUOMENEI

Didžioji Amerikos Lietuvių Konferencija, kuri įvyko Pittsburghe, 1943 m. rugsėjo mėnesį, sujungė į daiktą milžinišką daugumą sąmoningosios Amerikos lietuvių visuomenės, kuriai rūpi, kad būtų laimėtas karas prieš agresorių valstybes, kad būtų isteigta taika, paremta Atlanto Carterio principais, ir demokratinė Lietuvos Respublika. Šimtai įgaliotų draugijų atstovų iš visos Amerikos toje Konferencijoje entuziastiškai pasisakė už šituos siekimus, vienbalsai išreiškė pasitikėjimą AMERIKOS LIETUVIU TARYBAI, kurioje yra susivienijusios musų pagrindinės demokratinės srovės, ir igaliojo ją veikti toliau.

Turėdama šitą įgaliojimą, Amerikos Lietuvių Taryba galėjo autoritetingai kalbėti lietuvių visuomenės vardu, ginti Lietuvos žmonių teises nuo priešų, ieškoti jiems pagalbos ir užtarimo valdinėse įstaigose ir viešojoje Amerikos opinijoje ir vykdyti gyvenime stambius praktiškus sumanymus, kurie paskiroms grupėms būtų nepakeliami. Galime čia pastebėti, kad nebuvo praleista nė viena tinkama proga pareikšti lietuvių balsą tais klausimais, kurie liečia mūsų gimtąjį kraštą ir jo ateitį.

Amerikos Lietuvių Tarybos iniciatyva ir pastangomis buvo padaryta visa eilė žygių atitinkamose įstaigose, ir mums pavyko gauti oficialių užtikrinimų, kad Amerika gerbia Lietuvos suverenumą ir nėra pakeitusi savo nusistatymo, kurį Valstybės Departamentas pareiškė 1940 metais, kai Lietuva buvo pirmą kartą okupuota.

Iš didesniųjų praktiškų sumanymų, kurie jau yra įgyvendinti, pirmoje stovi Amerikos Lietuvių Informacijos Centro (L.A.I C.) įsteigimas ir Bendro Amerikos Lietuvių Fondo (B.A L F) sudarymas. Pastarasisyra visai atskira nuo Amerikos Lietuvių Tarybos, nepolitinė organizacija. Bet ji galėjo būti įkurta, tik pasidėkojant tam vieningumui ir sustiprėjusiai mūsų visuomenėje bendradarbiavimo nuotaikai kurie pasireiškė tokioje gražioje formoje aukščiau paminėtoj Pittsburgho Konferencijoj ir jos nutarimuose.

Amerikos Lietuvių Informacijos Centras kuris yra Amerikos Lietuvių Tarybos organas, jau suspėjo atlikti nemažai svarbių darbų: užmezgė ryšius su didžiosos spaudos atstovais ir įvairias šios šalies visuomenės centrais, pateikė laikraščiams, kongreso nariams ir šiaip įtakingiems asmenims tikrų žinių apie padėtį Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose, išleido dokumentus plačiai komentavo laiskraičiai ir radio programų vedėjai; sudarė kontaktą su kitų tautų grupėmis ir įvairiomis organizacijomis.

Šita įstaiga turi būt palaikoma, ne tiktai kad ji galėtų be paliovos veikti, bet ir kad ji galėtų savo darbą plėsti. Nėra kitokio būdo atremti tą pragaištingą demokratijos priešų propagandą, kuri yra nuolatos vedama prieš Atlanto Čarterio principus ir mažųjų tautų reikalus. Tai antidemokratinei propagandai kuri diena iš dienos nuodija publikos protą, yra išleidžiamos milžiniškos sumos pinigų, ir jai pavyko net dali lietuvių paversti savo tėvynės laisvės priešais!

Karas dar nesibaigia, ir reikės dar labai didelių pastangų, iki bus laimėta pergalė. Bet jos laimėjimas jau yra užtikrintas.

Galima neabejoti, kad ateinančias metais hitleriškoji Vokietija bus paklubdyta Juo labiau artinsis tas laikas, juo opesnės darysis Europos sutvarkymo ir mažųjų tautų ateities problemos.

Kokio likimo susilauks Lietuva?

Šiandien, deja, jos padėtis yra traginga. Trečiu kartu patekusiai svetimų armijų okupacijon, jai mėginama dabar užkarti kitos valstybės valdžia ir santvarka· Iš svetimos šalies atgabenta ir jos ginklu remiama, uzurpatorių klika daro savo "tvarką," žiauriai persekiodama gyventojus, atiminėdima jų turtą ir teroru versdama juos pasisakyti už sovietus. Yra pavojus, kad šitas neteisėtas okupantų šeimininkavimas negalės būti sustabdytas kol nepasibaigs Europoje karas, nes Lietuva randasi "aktingoje karo veiksmų zonoje", kur, pagal didžiųjų valstybių susitarimą, nėra jokios tarptautinės kontrolės.

Aišku, kad tik per sunkią kovą galės būti atgauta Lietvos laisvė. Mes žinome, kad Lietuvos žmonės trokšta kaip galint greičiau nusikratyti svetimų jungo, nežiūrint ką skelbia totalitarinės propagandos organai. Mes žinome taip pat, kad Amerikos visuomenė stoja už teisingą taiką, pagrįstą Atlanto Čarterio dėsniais. Mes turime apeliuoti i Amerikos demokra-

tijos širdį ir protą, norėdami savo gimtajam kraštui padėti išsigelbėti nuo pražūties. Mes gausime jos paramą juo tikriau, juo geriau sugebėsime ją įtikinti, kad lietuvių tauta, gavusi progą laisvai gyventi, susiorganizuos, kaipo demokratinė valstybė, kurioje visi gyventojai be religijos arba kalbos skirtumo naudosis pilnomis žmogaus ir piliečio teisėmis, ir kuri ištikimai kooperucs su kitomis demokratinėmis tautomis, kad pasaulis būtų apsaugotas nuo agresorių.

Šita kryptim mes turėsime per ateinančius metus darbuotis dar smarkiau, negu iki šiol, kad mūsų balsas ir Lietuvos žmonių troškimai būtų išgirsti ko plačiausia. Neseniai įvykęs ALT skyrių atstovų ir kolonijų veikėjų pasitarimas vienbalsiai pasisakė už tai, kad tinkamu momentu 1945 metais būtų sušauktas visuotinas AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS. Laikas bus jam parinktas, atsižvelgiant į besivystančias karo eigoje ir tarptautinėje politikoje aplinkybes, su ta mintim, kad tokia Amerikos lietuvių demonstracija atneštų kiek galint daugiau naudos Lietuvai. Bet reikia turėti galvoje, kad vienos ar kitos grupės užsimojimas tokį kongresą arba seimą šaukti galėtų mūsų pastangoms pakenkti.

Informacijos Centro darbams plėsti ir kitiems reikalams Amerikos Lietuvių Taryba nutarė sukelti $ 52.000 fondą. Todėl šiuomi atsišaukiame į lietuvių kolonijas, į draugijas ir atskirūs asmenis, kviesdami visus talkon. Prašome visus aukoti, kiek kas išgali, Lietuvos laisvei. Raginame visas patriotines organizacijas ruošti įspudingus Vasario Šešioliktos paminėjimus.

Ir nė vienai valandai neužmirškime, kad turi būti laimėtas karas!

Už teisingą ir pastovią taiką!

Už laisvą ir nepriklausomą demokratinę Lietuvos Respubliką.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

Dr. P. Grigaitis — Chicago, Ill.
Rev. Pr. M. Juras — Lawrence, Mass.
W. T. Kvetkas, — Wilkes Barre, Pa.
Juozas Laučka — Brooklyn, N. Y.
Wm F. Laukaitis — Baltimore, Md.
S. Michelson — So. Boston, Mass.
Peter L. Pivorūnas — Pittsburgh, Pa.
Leonardas Šimutis — Chicago, Ill.
J. V. Stilson — Pittsburgh, Pa.
Mykolas Vaidyla — Chicago, Ill.
Dr. M. J. Vinikas — New York, N. Y.

Viršininkai

Leonardas Šimutis, Prezidentas
Peter L. Pivorūnas, Vice - prezidentas
Wm. F. Laukaitis, Vice - prezidentas.
Dr. P. Grigaitis, Sekretorius.
Mykolas Vaidyla, Iždininkas,
Dr. M. J. Vinikas, Iždo Globėjas.
Wm. T. Kvetkas, Iždo Globėjas.

VYKDOMASIS KOMITETAS

Leonardas Šimutis, Mykolas Vaidyla ir Dr. P. Grigaitis.

TRAGEDIA de LITUANIA

(Continuación de la pag. 93.)

cambiada su bandera por la hoz y el martillo, desecha su constitución por parte de los actuales invasores, violados los tratados, y pisados sus derechos de República libre, vuelven a aparecer los detractores, blasfemando, con toda insanidad de sus conciencias, manchando nuestro afán de patriotas, enlodando nuestro pensamiento de hombres libres, por que exigimos el cumplimiento de Carta magnífica labrada en el Atlántico.

Solo el fanatismo o la ambición, pudo haber labrado esas inconciencias. Nosotros admiramos y aplaudimos, al ejército Soviético, por su lucha heroica por la libértad humana, por el aplastamiento del nazi facismo, pero no albergamos la misma simpatía — aun cuando esto nos asarrea la columnia y les anatemas de los antipatriotas lituanos — cuando ese mismo ejército libertador priva la libertad, y el derecho constitucional de nuestra patria.

Nuestras conciencias no están atadas a ningún interés, que no sea el de justicia humana, ni nuestro pensamiento está paralizado por ningun fanatizmo.

Obramos y pensamos libremente, Jamás accionaremos como autómatos, deslumbrados por un puñado de monedas, ni consentiremos en ser títeres, a los que se manejan por distintos piolines de extranjeros Estados, ajenos en absoluto a nuestra civilización y a nuestra historia. Que se nos difame, que se nos calumnie, que se nos salpique, pero nosotros hombres libres, corazónes patriotas, seguiremos bregando por la libertad de nuestra patria. Por la restauración de Lituania a su constitución de República libre.

Perskaitykite

Motinos Dienos iškilmingą minėjimą ruošia — U. L. Kultūros Draugija, — kuris įvyks sekmadienį, balandžio 13 d. š. m. 3 val. po pietų, draugijos patalpose, calle Rio de Janeiro 4001. Cerro.

Ruoškitės visi dalyvauti Motinų pagerbime, nes bus įdomi programa.

Figuras Centrales de la Conferencia

Primer Ministro Winston Churchill (a la izquierda), Presidente Franklin D. Roosevelt y el Mariscal Stalin (a la derecha), acompañados de militares de los Estados Mayores de las Naciones Unidas al terminar su histórica conferencia celebrada en la Crimea.

Jaltos Konferencija Ir Lietuva

Jaltos konferencijos metu, kaip matyti iš vėliau pasirodžiusių Amerikos diplomatinių sluoksnių pareiškimų, tiesioginiai nebuvo paliestas Lietuvos klausimas, bet vis delto lietuvių spaudoje pasirodė gana daug komentarų. Kai kuri spauda, ypatingai ta, kuri mūsų tautos ateitį norėtų supainioti su rytuose gyvenančio kaimyno režimu, yra pasisakiusi, kad Lietuvai būsianti suteikta «sovietinė laisvė», kitaip sakant, Lietuva turėsianti pasilikti Sovietų Rusijos dalimi, būsianti Maskvos rankoj.

Bet tokie tvirtinimai neturi pagrindo, nes Jaltos konferencijoje, Lietuvos ir bendrai Pabaltės klausimas buvo nesvarstytas. Be to, po šios konferencijos buvo paskelbtas bendras visų trijų: Ruzvelto, Čiurčilo ir Stalino pareiškimas, kuriame sakoma, kad visoms pasaulio tautoms, kurios šio karo metu yra nukentėjusios dėl jo veiksmų ir atsidūrusios neaiškioje padėtyje, bus duota laisva apsisprendimo teisė, nesikišant niekam iš kaimyninių valstybių. Šio pareiškimo dėka švysteli pirmoji švieselė Lietuvos laisvės klausimu, nes yra vilties kad pati lietuvių tauta galės pasisakyti dėl savo ateities. Taigi dėl to demokratinė mūsų spauda irgi su viltimi atsiliepė dėl Jaltos konferencijos.

Einant prie išvados verta pastebėti, kad Lietuvos laisvės ir jos suverenių teisių atgavimo klausimas vis delto gėrėja ir gėrėja todėl, kad Maskvos galia sprendžiant pokario pasaulio santvarką atsiduria kitoje aplinkumoje, kuri nėra jai taip stipri pasauliniu mastu, kaip Europos klausimuose kad buvo šio karo pačios aistros metu. Sov. Rusija būdama S. Amerikos ir Anglų sąjungininkė, nekariavo su Japonija, bet Tolimuose Rytuose ji turi labai opių klausimų, kurių palankus išsprendimas jai daug daugiau reikalingesnis, kaip Lietuvos aneksavimas, o jos įtaka svarstant Tolimųjų Rytų klausimus yra bus daug menkesnė negu S. Amerikos, kuri sugniužino Japonų galybę. Dėl to susidaro palankesnė Lietuvos laisvės atgavimo problema, nes S. Amerika palaiky dama lietuvių tautos teisę ir nepripažindama Maskvos su Hitleriu šio karo pradžioje pasirašytojo pakto, kurio pasėkoje Sov. Rusija buvo aneksavusi mūsų tėvynę, dabar sustiprėjo ir nykstant Japonijos galybei vis daugiau stiprės. S. Amerikos bal-

so stiprėjimas pasaulio reikaluose pa'e igvina lietuvių tautos padėtį ir sklaido míglas bei dildo tuos pančius, kuriais norėtų ją apkaustyti tas kaimynas ir jo pataikūnai, kuris aneksiją vadina išlaisvinimu, o tautos sukaustymą — nepriklausomybe.

Antra lietuvių tautos viltis, tai dabar, sąrišyje su San Francisco konferencija, organizuojamas Tarptautinis Tribunolas, kuriam bus pavedama, kaip kad sako Stettinius, atlikti tokia pat pareiga, kaip kad atlieka vienos ar kitos valstybės rybose veikiantieji teismai. Žinoma tas Tribunolas svarstys ne tarp atskirų piliečių, o tarp tautų kylančius nesusipratimus ir smerks kaltuosius. Tarptautiniu mostu mūsų tauta laimės, nes pasauliui yra gerai žinoma, kad Lietuva yra ne Rusijos provincija, o visai savystovi tauta, turinti am žių eigon įrašytą savo nepriklausomą gyvenimą, savo atskirą kalbą, kultūrą ir tradicijas, taigi niekas neturi teisės jos savintis Taigi be jokios abejonės galima pasakyti, kad Tarptautinis Tribunolas nepripažins Maskvos su Hitleriu padarytų dalybų, kurių pasekoje Lietuva buvo aneksuota prie Sov. Rusijos.

Trečias ir svarbiausias dalykas, tai pačios lietuvių tautos pasiryžimas, savystoviai tvarkyti savo tautos ir valstybės reikalus. Tautos pasiryžimo sužlugdymui buvo didžiausis pavojus tada, kai Maskva bičiuliavosi su Berlynu, nes tai buvo susidariusi mažųjų tautų skerdimo atmosfera. Gi dabar pradeda dvelkti švelnesnis, laisve kvepiąs vėjelis. Pati Maskva, vengdama moralės atsakomybės prieš pasaulį daryti to, ką ji būtų dariusi su mūsų tauta, jeigu Hitleris būtų laimėjęs karą, o Maskva pasilikusi jo bičiulė.

Po šio karo Lietuva bus ne Maskvos vergė, o laisva, demokratinė respublika. Tokiai Lietuvai dirbkime visi vieningai ir su pasišventimu.

Demokratas.

Penkta Kolona

Rusų imperializmo apakintas ir tik jam paklusniai tarnaujantis «Darbas», tarp nuolatinių nemokšiškų kliedėjimų, paskutiniuose savo numeriuose, atsiliepdamas apie «Urug. Liet. Kultūros Draugiją» ir mūsų žurnalą «Laisvoji Lietuva», ypatingai pradėjo linksniuoti žodžius: «penktoji kolona».

Kas gi yra toji «penktoji kolona»?

Penktoji kolona yra vadinama grupė ar šiaip organizuoti žmonės dirbti **svetimos** valstybės naudai. Taip pavyz. buvo suorganizavę naciai Norvegijoje ir Olandijoje vietinius Kislingus, kurie vokiečiams užpuolus šiuos kraštus ne tik negynė savo tėvynės, bet priešingai, jiems padėjo visais būdais užgrobti savo kraštą.

Tiek viršminėtuose kraštuose, tiek veik visame pasaulyje naciai ištiesė savo voratinklius, kad tuomi užnuodyti dvasią ir slopinti tautos atsparumą.

Tos rušies penktosios kolonos centras buvo Berlynas.

Kitos rušies penktosios kolonos centras, su neblogiau dresiruotais ir nepigiau apmokamais kislingais yra Maskva.

Kada po liūdnai pagarsėjusio Ribentroppo - Molotovo pakto, du vienodo režimo broliai: rudasis ir raudonasis imperializmai pasidalino Lenkiją, sferomis Europoje ir abu viens kitam pasižadėjo padėti. Bet kas neatsimenam, kaip tuomet raudonieji kislingai keikė Amerika, Angliją ir garbino Hitlerį. Ir tai buvo daroma tik dėl to, kad vokiečiai laisvai leido rusams užgrobti Pabaltės valstybes. Bolševikai, atsidėkodami naciams, įsakė visiems komunistams, kad tie visais galimais būdais padėtų nacių penktajai kolonai kovoje prieš demokratines valstybes. Raudonieji kislingai aklai ir pildė tai. Kad mes kalbam tiesą, užtenka prisiminti Prancūziją. Prasidėjus mušiams su vokiečiais, prancūzų komunistų partija, klausydama Maskvos įsakymo, visais jai galimais būdais remia nacius, o pats partijos generalinis sekretorius Thorez, kad tik nekariavus prieš vokiečius pabėga iš kariuomenės.

Vokiečiams sumušus Prancūzija, Sovietų užs. reik. komisaras Molotovas pasako ilgą kalbą ir joje įrodinėja, kad didžiausi šio karo kaltininkai esą ne vokiečiai, bet demokratinės valstybės ir prisipažįsta, kad Rusíja padėjusi sumušti Prancūziją.

Bet kuomet rudasis draugas griebė savo raudonąjį draugą, dalykai tuojau pasikeitė ir savo penktajai kolonai Maskva davė įsakymą, kad visi komunistai liktų demokratais.

Ir ką gi matom? Visi komunistai virsta didžiausiais patriotais. Dar tik vakar Jungtines Amerikos Valstybes ir Angliją vadinę «supuvusiomis demokratijomis, fašistais, karo išprovokuotojais» ir kitokiais, šiandieną patys lieka «demokratais», vakar kalbėję prieš militarizmą, šiandieną pirmieji stoja už priverstiną tarnybą kariuomenėj Urugvajuje, vakar buvę prieš religiją, šiandieną kalba tik apie kunigus ir bažnyčią.

Kodėl gi taip yra? Ogi todėl, kad kiekviena priešvalstybinė klika savo protu negyvena, taigi ir raudonieji kislingai taip užgiedojo gavę iš Maskvos įsakymą. O ar tai nėra penktoji kolona, ar jie dirba savo valstybės naudai? Ne, nors nežymiam kiekiui jie ir apdumė akis, bet ne daugumai protaujančių. Ateis laikas ir kaip nacių, taip ir bolševikų penktai kolonai bus nuplėšta kaukė, o į tokį šlamštą kaip «Darbas» ar «A. L. Balsas» niekas domės nebekreipia.

Ne penktosios kolonos laimės karą ir Lietuvai grąžins laisvę, bet demokratijos.

M. Jukiškietis.

Ha Fallecido El Gran Presidente de EE. UU.

Franklin Delano Roosevelt

Puesta en máquina nuestra revista, recibimos la dolorosa noticia del fallecimiento, del que fuera brillante estadista y demócrata por exelencia Fraklin Delano Roosevelt.

Con la desaparición de Presidente de los Estados Unidos, ha caído una de las más vigorosas columnas de la democracia.

Todos los hombres de pensamiento libre, de América y del mundo entero, postrarán su corazón y su espíritu, ante el ilustre ciudadano de América que acaba de caer; luchador exelso por la causa magnífica de la libertad.

La colectividad lituana rinde un póstumo homenaje al más grande forjador de la justicia humana.

No borrará el silencio doloroso de su muerte, la luminosa trayectoria de su vida política.

Sea con El la gloria, como grande será en la historia de los pueblos del mundo.

Rooseveltas Ir Lietuviai

Ypatingai svarbiu momentu, kai krauju aptekęs ir gaisrų pašvaisčių apimtas senasis pasaulis eina prie užbaigimo istorijoj dar negirdėtų skerdynių ir amžiais kurtos kultūros naikinimo, nelauktai staigi Didžiojo Prezidento, Franklino Delano Roosevelto mirtis ypatingai sukrėtė ir gėdula apdengė visą demokratinį pasaulį, visas tas tautas, kurioms brutale jėga, imperializmo apakintos, sugyvulėję grobikų militaristinės divizijos, buvo primetę visas šio karo baisenybes ir negirdėtai žiaurio teroro okupacijas, nes tik velionio Roosevelto taurioje asmenybėje jos matė nesvyruojantį teisės, žmoniškumo, laisvės ir mažųjų tautų teisių gerbėją bei užtarėją.

Lietuvių tauta, kurios delegacijai Washingtone velionis pasakė, kad Lietuvos Nepriklausomybė yra tik laikinai suspenduota, kuris ne žiūrint didelio Kremliaus spaudimo tebepripažįsta Lietuvos diplomatus ir Lietuvą tebelaiko nepriklausoma valstybe, ypatingai liūdi ir jaučia Jo netekimo sukrėtimą.

Didysis kovotojas už tiesą ir laisvę yra pasakęs: «Priešai turi būti visiškai nugalėti, kad apsaugojus žmonijos teises ir laisves, tiek savo, tiek ir svetimose žemėse. Kova reikia tęsti iki galo prieš nežmoniškus grobikus, kurie kęsinosi pavergti pasaulį, panaikinti aukščiausį jo idealą — būti laisvu. To pasiekimui, turime panaudoti visus mūsų karui būtinus resursus». Ir tik šitam velionis Rooseveltas dirbo ir kovojo ko! neįtikino savo krašto, jog reikalinga milžiniško pasiaukojimo, kad išgelbėjus tuos principus, kuriais ir Amerika remia savo gyvenimą. Jis tatai nebijojo atsakomybės ir taip svarbių pareigų, o sukaupęs visą energiją, savo taikią ir darbščią tautą išvedė į karą, kad apgynus pasaulio ir žmogaus teisę būti laisvu. To siekdamas velionis buvo griežtas ir nekreipė domės į priešų piktas ir skaudžias kritikas.

Vienas ir didžiausias Roosevelto siekimas buvo, tai kaip greičiau sudaužyti agresyves diktatūrų jėgas ir prašalinti jų pavojų ateinančioms kartoms. Bet šis intensyvus darbas palaužė dvasios milžino, neperstipriausias fizines jėgas. Jis mirė, mirė prie slenksčio laimėjimo. Likimas nulėmė baigti perga'ę ir pasidžiaugti jos vaisiais Jo pirmaeiliams bendradarbiams su kuriais dirbo, kol ranka neatsisakė plunksną valdyti.

Kalbant apie velionį Rooseveltą, negalim neprisiminti ir tai, kad Amerika lietuvių tautai visaip nėra svetima. Tenai gyvena trečdalis lietuvių tautos, tenai atsirado pirmosios kregždės mūsų nepriklausomybės, ir reali parama tą nepriklausomybę ginant praėjusio Pasulio Karo metu. Kaip niekas kiti ir dabartiniu tragingu Lietuvai laiku, daugiausiai ir pasekmingiausiai dirba Amerikos lietuviai, kad atstačius savo Tėvynės nepriklausomybę.

Amerikoj mūsų broliai gyvena geriau ekonominiai ir niekas jų nepersekioja už tautinį darbą ar religiniai politinius įsitikinimus.

Olimpas Štabinskas.

Užsiprenumeruokite Chicagos liet. dienraštį

NAUJIENOS

16 pezų Urgvajaus metams.

1739 South Halsted Street, CHICAGO, ILL

Pagerbsime Motinas

Sekmadienį gegužės 13 d.

š. m. 3 val. po pietų visi lietuviai susirinkdami į «U L. Kultūros Draugijos» patalpas: Calle RIO de JANEIRO 4001 CERRO.

Čia išklausysime įdomią programą, paskaitą ir kitus įvairumus, o paskui savųjų tarpe smagiai ir naudingai praleisime laiką.

Buvo Klaida

Šio «Laisvosios Lietuvos» numerio pirmuosiuose rašinėliuose apie Motinos Dienos minėjimą yra įsibrovę nemalonios klaidos, sumaišant minėjimo mėnesį ir dieną.

TIKRAI — «MOTINOS DIENOS» minėjimas įvyksta S e k m a d i e n į, gegužės 13 d. š. m. 3 val. po pietų «Kultūros Draugijos» p a t a l p o s e.

Buenos Aires

LIETUVOS PASIUNTINIO UŽUOJAUTA DEL PREZIDENTO RUZVELTO MIRTIES

Jung. Amerikos Valstyb. Prez. Franklinui Delano Rnzveltui mirus, Lietuvos Ministras Dr. K. Graužinis, š. m balandžio 13 d. nuvyko Šiaurės Amerikos Ambasadon ir pareiškė Ponui Reed, J. A. Valstybių Atstovui, giliausią Lietuvos užuojautą dėl šios nelaimės.

Dr. K Graužinis pabrėžė, kad dėl Prezidento Ruzvelto mirties drauge su Amerika gedi ir visa Lietuvių Tauta, nes jo asmenyje nustojo didžausio savo prietelio ir galingiausio užtarėjo, kuris iki pat mirties nepripažino Lietuvos okupacijos ir rėmė laisvos, nepriklausomos Lietuvos atgaivinimą.

Ant Lietuvos Pasiuntinybės namų gedulo vėliava buvo iškelta tris dienas, balandžio 13, 14 ir 15 d.

BUENO AIRES

Gerb. p. P viloniai ba gia statytis namus Villa Porvenir rajone ir pabaigoj gegužo ra pradžioje liepos m. mano atidaryti nuosavuose namuose vasarvietę — šokius.

Ateinančių metų vasarą, mano atidaryti ir «Recreo Balneario» San Sebastián, kur jau turi įrengęs nemuką ir šią vasarą daugelis praleido liuoslaikį tyrame ore.

Nelli.

PAVYZDINGI LIETUVIŲ ŪKIAI URUGVAJUJE.

San José Departamente, jau kuris laikas kaip gyvuoja pavyzdingai įrengti du lietuvių ūkiai, kuriuos šią vasarą su savo tėveliais turėjau progą aplankyti.

Vieną minimų ūkių valdo ponia Ona Satygienė su sūnumi ir dukrele, susidedantį iš 24 ha. žemės Ūkis randasi ypatingai gražioje vietoje, prie pat San Gregorio upės apžėlusios medžiais.

Apie gyvenamąjį namą užvestas puikus vaisinių medzių sodas, o virš poros hektarų yra užvesta vynuogynu.

Nemažas dirbamosios žemės plotas apsėtas linais

Kadangi šis pavyzdingas lietuvės ūkis jau turi reikiamus ūkiui padargus ir gyvulius yra tinkamai prižiūrimas, tai nenuostabu, kad jis jau duoda gražaus pelno ir sveiką bei laisvą gyvenimą.

Gal pora kvadrų nuo ponios Satygienės, prie upės Sauce randasi antras lietuvių, ponų Broniaus ir Antoninos Marcinauskų, gražus 16 ha ūkis. Gerb. Marcinauskai gyvena puikiai įrengtuose namuose, apsuptuos vaisinių medžių sodo, 7 ha. yra apsodinta vynuogėmis, o be to turi apie 100 avilių bičių.

Kaip vynuogynas, taip ir bitės duoda gražų pelną. Ūkis taip pat apsirūpinęs reikiamais padargais bei gyvuliais.

Malonu pažymėti, kad lietuviai ypatingai gražiai yra įsikūrę ūkiuose, prisitaikydami prie vietos sąlygų ir įnešdami savo lietuvio ūkininko patyrimus, jie ne tik sparčiai progresuoja, bet yra pavyzdžiu ir vietiniams.

Genė Pagarauskaitė.

1-ji Gegužės

DARBO ir TAUTU SOLIDARUMO ŠVENTĖ.

Žurnalas «Laisvoji Lietuva» širdingai sveikina lietuvius darbininkus su Darbo Švente ir linki sekančią Gegužės 1-ją švęsti laisvoj nuo okupantų Lietuvoj.

Músieji Apie Mus

LAISVAJAI LIETUVAI —

«Laisvoji Lietuva», kaip gražiai skamba šie žodžiai! Jie mums yra begalo brangūs, nes ant laisvės aukuro sudedama pati brangiausia auka — stipriausi, vos pražydusioj jaunystėj tautos sūnūs.

Juo labiau Lietuvos «globėjai» stengiasi užgniaužti mūsų pavergtųjų brolių burnas, kad tų žodžių neištartų, juo kerštingesnis šauksmas veržiasi iš jų krutinių, šaukiąs mus kovai už laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą, tokią kokia buvo paskelbta 16 Vasario deklaracijoj, 1918 metais.

Jokie kankinimai, masiniai žudymai nė tremimai nenuslopins to šauksmo, kol nebus atstatyta Lietuvos Nepriklausomybė, be spektakliškai suvaidintų išlaisvinimų.

Ar gali kas išbraukti žodžius Laisvoji Nepriklausoma Lietuva? Nieks. Juos įrašė mūsų tėvai ir broliai savu krauju. Ir tas kraujas reikalauja iš savo vaikų keršto tiems, kurie tuos žodžius kėsintųsi išbraukti. Per tą, beveik ketvirtadalį šimtmečio Lietuvos Nepriklausomybės gyvenimo, tie žodžiai įaugo į mūsų tautos kūną, kad jų nieks negali išbraukti nė panaikinti, kol tas kūnas gyvens. Ką gi reikštų išbraukimas žodžių ant popierio, jei kiekvieno lietuvio pasamonėj užrašyta: «Nepriklausoma Lietuva».

Tą gerai žino rudieji ir raudonieji «išlaisvintojai», už tat jie ir vaidina «išlaisvintojų» roles.

Bet lietuvis nesutiks, kad koks azijatas ar jo vakarų .štis sėbras sergąs megaliomanija valdytų ..

«Nors vergais mes esame gimę,
Bet jais nenorime būt, —
Mes laisvės paragavę,
Už ją sutiksime ir žūt!

Mes tik paragavę laisvės nesutinkam daugiau vergauti, o ką jau bekalbėti apie tuos, kurie gimė ir augo Nepriklausomoj Lietuvoj. Jie ne siduoda uždedami vergijos pančius; žūna kovos lauke, kad iškovojus savo tautai laisvą ir nepriklausomą gyvenimą.

Ar mes galim žiūrėti ramiai į žūdomus ir žūstančius brolius už laisvę? Jokiu būdu! Aš nesu iš tų kovingųjų, kuris skirtingai mąstantį žmogų sutinka be pasigailėjimo paskersti kaipo «priešą». Bet kuomet tas idejinis priešas su teroru, su žūdymais nori igyvendinti savo idejas, nesutinku būti avinu, kad tylintį papiautų. Ne tik žmogui, bet kiekvienam gyviui gyvybė yra brangi, net su vabalėliu galima prasilenkti, kad nesumynus, bet kuomet prišliaužia gyvatė, stengiamės užmušti, nes gręsia pavojus mūsų gyvybei. Pats gyvybinis instinktas mns verčia tai daryti. Taigi gyvybinis mūsų tėvynės reikalas mus verčia nuo šito gintis; nuog raudonojo, rudojo ar kitos spalvos slibino, kuris tyko pasmaugti. Todėl stokime visi alei vieno į Laisvosios Lietuvos eiles. Raginkime kiekvieną patriotiniai susipratusį lietuvį į kovą už Laisvą Nepriklausomą Lietuvą. Tegul saulė ne stalniška, bet saulė Lietuvos tamsumus prašalinia.

A. Jokubauskas.

Val. Alsina, 4. 3. 45. Argentina.

Gerb. «LAISVOSIOS LIETUVOS» Redakcija!

Visą mūsų tautą mūsų tėvų žemėje gaubia velniškai juodo realizmo naktis. Ir šitą baisią naktį «Laisvoji Lietuva» išeina skleisti žmoniškumą, kultūrą, mokslą, meną, dailųjį žodį ir ginti gyvenimo teisę net pačių mažiausių ir silpniausių, tai kaip ir kurgi atrasi lietuviškai plakančią širdį, kuri nesidžiaugtų šita dieviško idealizmo liepsnelyte?

Nors ir labai įvairių sąmoningų įsitikinimų mes tarpusavije bebūtume ir labai skirtingomis akimis į tikrovę bežiūrėtume vistiek mes esame neatskiriami kraujo giminėj, o kartu jausmo ir pasąmonio draugai.

«Laisvoji Lietuva», tai lietuviškos dvasios vitaminai. O kaip labai mums reikia tokių vitaminų lietuviškumui pagyvinti ir mūsų girgždančiai dvasiai susyvinti.

Algis Vaidenis.
Argentina.

ŠVEIKINIMAS IR LINKĖJIMAI

Kadangi mus gyvenančius tolokai nuo Montevideo tik dabar pasiekė žurnalas, taip gražiai skambančiu užvardymu: «Laisvoji Lietuva», tai ypatingai malonu sveikinti jus geros valios draugai jūsų darbštume ir linkėti teisingai laikytis, nepataikauti nei rusams, nei vokiečiams, nei kitokiems diktatūrų šalininkams.

Lai naująją «Laisvąją Lietuvą» atgaivina tokią, kurioje visi lietuviai jausis laisvi ir lygūs savo tėvynėj. Šita kryptimi dirbdami jus susilauksite nuoširdžios ir plačios lietuvių išeivijos paramos.

Šiuo tuo prisidėsime prie darbo.

Šumskai.

SVEIKINU

Gavau du numeriu žurnalo «Laisvoji Lietuva», už ką širdingai dėkoju. Siunčiu 3 argentiniškus pezus, kaipo metinės prenumeratos mokestį norėdama, kad ir toliau mane lankytų tikrai lietuviškos dvasios «Laisvoji Lietuva».

Jei kartais sumanyčiau atvykti į Montevideo, pasistengsiu būtinai aplankyti tą Lietuvos laisvės kovotojų tvirtovę, žurnalą «Laisvoji Lietuva».

Ona Kasparienė.

LIETUVIS URUGVAJUJE

MOTINOS DIENA

Šeštadienį, gegužės mėn. 13 d. š. met. 3 val. po pietų «U. L. Kultūros Draugija» ruošia iškilmingą Motinos Dienos minėjimą savo patalpose, c. RIO de JANEIRO 4001 CERRO.

PAGERBSIME SAVO MOTINAS

ir visi atsilankysime į iškilmingą Motinos Dienos minėjimą.

Bus įvairi ir ypatingai įdomi programa, kokios dar Urugvajuje nebuvo. Taip pat įdomi paskaita «Argi Tik Moterys Kaltos.»

Kiekviena lietuvė moteris ar mergaitė šia paskaitą privalo išklausyti.

Ji ypatingai įdomi bei pamokinanti ir vyrams.

Pasibaigus programai, įvyks linksmūs jaunimo šokiai.

Nepraleiskite progos neatsilankę, nes tokie įvykiai retai tebūna.

Ašbūsiu.

Į BENDRADARBIUS

Sekantis «Laisvosios Lietuvos» numeris išeis specialiai «Lietuvės Motinos» pagerbimui, todėl redakcija prašo gerbiamus žurnalo bendradarbius pasiskubinti prisiųsti raštų, kurie tiks tokiam numeriui.

Ypatingai jaunieji mūsų bendradarbiai pagerbkite savo Mamytes, kurios tiek vargo ir atidavė jums savo širdi mažus beaugindamos ir saugodamos nuo daugybės pavojų ir parašykit nors trumpai bei ką nors Motinų Garbei.

LABAI SVARBU JAUNIMUI

Mūsų kolonijos veteranas gerb. Juozas Musteikis jau yra pažadėjęs d augijos pirmininkui. gerb. Antanui Liūdžiui, kad nuosavą pianą paskolins «U L. Kultūros Dr-jo» veiklos pagyvinimui. Tai gražus ir patriotinis žestas gerb. J Musteikio, o mūsų gražiajam jaunimui maloni p ireiga, kad pianas nestovė tų be darbo, pasinaudot: juomi ir pagarsinti skambiąją lietuvių dainą mū ų padangėj

Gerb. muz. Vytautas Dorelis žada imtis darbo rimtai ir nuoširdžiai taigi jaunieji visi į talką maestrui V. Doreliui

Marytė.

Susipažinusius su žurnalu «Laisvoji Lietuva» prašom užsiprenumeroti, nes kreditan nebesiųsim.

- Laisvosios Lietuvos -

Prenumeratoriai Ir Rėmėjai:

St. Bartnikaitis ($ 5 00 paramos.)
Šumskai (ir $ 3.50 paramos.)
A. Liūdžius ($ 1.00 paramos.)
Pr. Vikonis ($ 1 00 paramos.)
M. Svečiulis (ir $ 1.C0 paramos.)
K. Vilkas ($ 1 00 paramos.)
Brazys ($ 1.00 paramos.)
P. Korkuzas ($ 0 50 paramos.)
Černauskas ($ 0.50 paramos.)
Ribokas ($ 0 50 paramos.)
Mr. K. Micuta.
Paulo Dirsė.
Z. B-us.
J. Kanopa.
Genė Bražėnaitė.
Vl. Macaitis
Ig. Aleksejūnas.
Alf. Bartašiūnas.
Vl. Jagorskis.
Adelė Bartol.
Jonas Kerevičius.
M. Šlekis.
Vl. Lukoševičius.
Alek. Spogis.
Andr. Jokubauskas.
X. J.
Ig Kaluževičius.

Asmenį, šiomis dienomis prisiųntusį metinę prenumeratą iš Argentinos, bet be savo adreso, prašo skubiai prisiųsti tikrą adresą,

Administracija.

DIDELIS VAKARAS

Laisvųjų Urugvajaus Darbininkų Sąjunga «SINDICATO AUTONOMO» vienintelė ir didžiausia šios šalies darbininkų reprezentacija, šeštadienį, gegužės mėn. 5 d. š. m 9 val. vakaro, «Kultūros Draugijos» patalpose, calle Rio de Janeiro 4001 Cerro, rengia grandiozinį vakarą, susirgusio drg. H. GOMEZ naudai.

MOKSLO SKYRIUS

Su sekančiu «Laisvosios Lietuvos» numeriu, bus pradėtas naujas, ypatingai įdomus ir naudingas «Mokslo Skyrius».

Jame tilps trumpais atžymėjimais, dabar ties ir praeities inašos į žmonijos kultūrinį progresą ir jo civilizaciją.

KNYGŲ SKAITYTOJŲ DOMEI

Visus gerbiamus knygų skaitytojus, kurie naudojatės «U. L. Kultūros Draugijos» Knygyno patarnavimu, nuoširdžiai prašau šį mėnesį grąžinti skaitymui paimtas knygas, nes naujai draugijos valdybai perėmus pareigas, yra reikalinga sutvarkyti knygų katalogas, jos pačios ir naudojimosi tvarka.

Ta proga maloniai prašau tuos lietuvius, kurie turite perskaitytų lietuviškų knygų nelaikyti jų namuose, kad jos be naudos nyktų, bet aukokite draugijos knygynui, kad jos būtų sutvarkytos ir galėtų tarnauti plačiai lietuvių visuomenei.

Knygos skaitymui bus išduodamos kiekvieną dieną nuo 6 iki 9 val. vakaro.

Br. Steponis
«U. L. Kultūros Draugijos» Knygininkas.

PROGRESUOJANTIS LIETUVIS

Ne visai mažo Montevideo lietuvių biznierių būrio tarpe, ypatingai žymią vietą užima mūsų tautietis, p. Antanas Jankus, kuris sostinės centre, gatvėj Andes 1257 turi didelę drabužių valymo ir taisymo įmonę. Nors šią įmonę p. Jankus teatidarė tik 1933 m., bet būdamas savo srities žinovas ir sumanus biznierius ją pastatė reikiamon aukštumon, įrengė modernias mašinas ir duoda gerai apmokamo darbo keliolikai darbininkų ir valdininkų. Tai gražus ir rimtas pavyzdys daugeliui lietuvių išeivijoj, kaip reikia nugalėti gyvenimo neprielankumai svetimoj šalyje.

Rep.

SMAGIAI PRALEISTI LAIKĄ

Visi rimti ir susipratę Urugvajaus lietuviai, kurie jaučia lietuvišką savygarbą ir myli kultūringai praleisti laiką, sekmadieniais ar šiaip laisvomis valandomis renkasi tik į «U. L. Kultūros Draugijos» patalpas, nes čia be linksmų jaunimo šokių, susitinka pažįstamas garbingas lietuvių šeimas, pasidalina savo nuomonėmis, pasiskaito užsienio lietuvių laikraščių ir pasiima naudingų knygų.

Atsilankyk ir Tamsta sykį su šeima ir pamėgsi nuolat lankytis į garbingu lietuvių susiėjimus. Nenuklysk į lietuvybės priešų vietą, į vietą, kur susirenka visuomenės padugnės ir prastos «šlovės» moterys, nes tas žemins tavo gerą lietuvio vardą.

Ls.

ORIGINALUS BIZNIERIUS

Kai kam atrodys keistoka, bet yra tiesa, kad lietuvis biznierius, Viktoras Mickis, kuris turi krautuvę ir barą gatvėj China 2304, Cerro, visų gėrimų stiklinei ar užkandos porcijai ima tik po 5 centesimus. Tai gana originalu. Užeikite pasitikrinti.

SERGA

«Laisvoji Lietuva» žurnalo rėmėjo ir skaitytojo gerb. Jono Sčesnulevičiaus žmona, Ona Abračinskaitė - Sčesnulevičienė, usižeidė ir šiomis dienomis tapo internuota ligoninėn «Sanatorio Uruguayo», kurioje bus operuojama. Linkėdami skubaus pasveikimo ir sugrįžimo į savo šeimos žydinį, prašome visų pažistamųjų nepatingėti gerb. ligonę aplankyti.

J. B.

PRIPAŽINO NESIKLAGSĘ

«Negramatnų» Maskvos kislingų organas «Darbas» praėjusioj savo «laikraščio» laidoje mėgino pamokinti Urugvajaus ir Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybes, kad tos nepripažintų Argentinos vyriausybės. Tačiau pasirodė, kad maskoliškųjų penktakoloninkų isterika lygi rudžio lojimui į mėnulį. Urugvajus ir Amerika pripažino Argentiną visai nekreipiant domės į būrelį raudonomis panosėmis kislingų, kurie dirba tik Rusijos naudai ir alpdami svajoja apie maskoliškos diktatūros įvedimą Urugvajuje.

Raudonšlipsis.

TĖVŲ ŽINIAI

«Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija» praneša lietuvių tėvų žiniai, kad ji organizuoja lietuvių kalbos, istorijos ir bendrai tėvų šalies pažinimo kursus. Kursai eis pavakarėmis, du ar tris syk į savaitę ir bus padalyti į vyresniųjų, jau lankančių įvairias vietos mokyklas jaunuolių ir pradedančių mokintis skyrius.

Visi tat lietuviai tėvai, kurie turite mokyklinio amžiaus vaikučius, prašomi tuojau prirašyti, kad susirinkus reikiamam mokinių skaičiui, galėtumėm tėvai susirinkti, nustatyti smulkią kursų tvarką, išsirinkti Tėvų Komitetą ir pradėti darbą.

Prirašyti galima kiekvieną dieną draugijos patalpose, c. Rio de Janeiro 4001, Cerro.

Valdyba.

RUZVELTUI MIRUS

Mirus Didžiajam Amerikos Prezidentui, Franklin D Ruzveltui, «Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija» gyvai ir reikiamai į tai reagavo. Amerikos ambasadoriui Urugvajuje, p Williams Dawson, draugija pasiuntė užuojautą, o gedulo metu virš savo rūmų laikė pusiau nuleistas Urugvajaus ir Lietuvos vėliavas. Ir «Laisvosios Lietuvos» šiame numeryje, kiek galim minim, kad pagerbus Lietuvos prietelių, didį laisvės ir žmoniškumo šalininką bei naujo laimingesnio pasaulio organizatorių. Lietuvių tauta liūdi su Amerikos tauta tuo pačiu giliu liūdėsiu, nes tik velionis pasakė Amerikos lietuvių delegacijai, kad «Lietuvos laisvė yra tik laikinai suspenduota».

Lietuvis Argentinoje

BERISIEČIŲ PARENGIMAI.

Gegužio 21 d. «Mindaugo» dr-ja rengia lietuvišką vakarą, kur scenai stato linksmą komediją, «Malūnininkas ir Kaminkrėtis». Liepos 7 d. rengia Argentinos Nepriklausomybės paskelbimo 129 metų sukakties minėjimą, kur scenai stato tai dienai pritaikintą programą. Bus suvaidinta: «Bandera de los Andes», Argentinos kalboje Rugpiūčio 11 d. mindaugiečiai laukia atvykstant iš Buenos Aires, «Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» vaidintojų trupės išpildyti programos. Visi mindaugiečių parengimai vyksta salione, calle Napoles 4222, Berisso.

PRANEŠIMAS

«Mindaugo» dr-jos Valdyba praneša, kad dr-jos patalpų bufeto tvarkdariai paskirti sekantieji: Balandžio mėn.: 14-15 J.Kazlauskas, J Semėnas. 21-22, T.Aliukas. V.Gaurija. 28-29 J.Gabriūnas, V.Stundžia. 30-1 M.Tamuliūnas, V Augulis. Gegužio mėn. 5-6. B Marcinkevičius, I Ramanauskas. 12-13. J.Martinkus, F. Pečiūra. 19-20, J.Mažuika, A Gasiūnas. 24-25 J.Tamuliūnas, J.Griš[illegible]. 26-27, J Jašauskas. S Oksas. Birželio mėn. 2 3, A Vogulis, J.Simuliūnas. 9 10. K. Janonis. V.Avilis. 16-17; P. Vaškus, S.Glemža. 23 24; P.Strolia, B Skaržauskas. 30-1 J. Kulikauskas, K. Vaškelis. Visi turi pasitikrinti dr-jos raštinėj iškabintą sąrašą ir pildyti ten nurodytas taisykles.

Valdyba.

MINDAUGIEČIŲ VIENINGUMAS

Draugija «Mindaugas» susikūrė 1931 m. gatvėj Genava 3955, kur ir darydavo susirinkimus net dvejus metus. Vėliau persikelia į gatvę Barcelona 3965 ir įsteigia Lietuvių Mokyklą bei chorą 1936 metais draugija jos organizuotą Lietuvių Mokyklą perduoda Tėvų Komitetui ir pati persikelia į gatvę Napoles 4260 ir ta butą nuomuoja iki 1943. Tais pačiais metais draugija turėdama vos tik 1000 pezų kasoje. nuperka minėtą namą už $.500 pezų, keturių metų laike išsimokėti. Dvejų metų laike draugija išmoka 5 500 pezų ir nupirktų namų remontui sumoka 2000 pezų. Nors dar ir lieka 3000 pezų skolos, bet šiandie draugijos namas turi vertę virš 12 000 pezų ir pati draugija turi visus nuosavus patogumus. Draugija nėra ypatingai noriaus gausi, bet kai visi vieningai ir rimtai dirba, tai ir nuosavybės bei savyšalpos darbą nesunkiai išsprendžia.

Berisietis

NAUJA KNYGA

Teko patirti, kad gaususis mūsų rašytojas p. K. Čibiras - Verax jau yra baigęs rašyti ir atidavęs į spaudą naują savo knygą. Knyga išeisianti lietuvių kalboje ir pasakosianti rašytojo pergyvenimus bei kelionių įspūdžius.

Dabartiniu laiku, ypatingai išeivijoj, kur lietuviškos literatūros yra tikras badas, reikia labai džiaugtis ir sveikinti naujo lietuviško veikalo pasirodymą.

Yksas.

GRĮŽO VEIKĖJAS

«Laisvosios Lietuvos» bendradarbis, Argentinos lietuvių kolonijos visuomenininkas ir spaudos darbininkas, p. Juozas Nakutis su žmona, kurį laiką taisęs savo sveikatą Kordobos kalnų vasarvietėj Rumipal, šiomis dienomis laimingai sugrižo į Buenos Aires ir vėl imasi lietuvybės darbo.

P.

MINĖS SUKAKTĮ

Seniausia ir stipriausia Argentinos lietuvių savyšalpos bei kultūros draugija, «Susivienijimas Lietuvių Argentinoje» liepos mėn. 21 d. š m. teatre «Roma» minės savo ilgametės veiklos eilinę sukaktį. Minėjimas, kaip ir visuomet žada būti labai iškilmingas su plačia ir įdomia programa.

Bus vaidinimai, koncertinė dalis, sveikinimai, pirmininko bei sekretoriaus kalbos ir kiti įdomumai. Buenos Aires lietuvių visuomenė ypatingai laukia šio minėjimo, nes žino, kad «Susivienijimas» savo tradicines sukaktuves visuomet mini įdomiai, lietuviškai ir kultūringai.

Rep.

PAVYKĘS VAKARAS

Šeštadienį, balandžio 7 d. š. m. gražiame teatre «Roma», «Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» Ketvirtasis Skyrius turėjo didelį ir įdomios programos vakarą. Buvo suvaidinta 3 - jų veiksmų komedija «Neturtas ne yda».

Kadangi vaidinime dalyvavo įgūdę artistai, kaip V. Sajauskas, St. Majauskas, M. Žemaitytė, Antanaitis ir kiti, tai ir pats vaidinimas buvo gana meniškas.

Publikos atsilankė daug. Tvarka labai pavyzdinga.

Svečias.

VAIDINS «PONAITIS»

«Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» ketvirtasis skyrius, V. Sajauskui režisuojant rengiasi suvaidinti «Ponaitis», gegužės 5 d š. m. šeštadienį, teatre «Roma» c. Sarmiento 99, Avellaneda.

Narys.

Lietuvis Brazilijoj

UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Lietuvos Kosulas Brazilijai, gerb. p. A. Polišaitis, bendrai su Latvijos ir Estijos konsulatais, Brazilijos sostinėj Rio de Janeiro, išleido didelę, gražią ir vykusiai Baltijos valstybių nepriklausomybę ginančią brošiura užvardytą: «Os Estados Balticos sua Situacao e seus Dereitos».

LANKĖSI VALDŽIOJE

Lietuvos Konsulas Sao Pauly p. A. Polišaitis š. m. vasario 20 d., tarnybos reikalais lankėsi pas P. Saugumo Sekretorių (Secretario da Seguranca Publica).

Ponas Konsulas, beabejonės kalbėjosi ir Lietuvos laisvės klausimu·

PRASIDĖJO MOKSLAS

Sao Paulo pradžios mokyklose mokslas prasidėjo vasario mėnesio 1 d. Tuo būdu ir lietuvių pradžios mokyklos, kurios randasi Sao Paulyje, pradėjo mokslą paminėtą dieną. Šiais metais Sao Paulyje veikia 4 lietuvių mokyklos, kurių tris išlaiko Seselės Pranciškietės ir vieną Lietuvių Sąjunga Brazilijoje. Mokslas mokyklose tęsiasi nuo vasario mėn. 1 d. iki gruodžio mėn. 1 d. Linkime geriausio pasisekimo, kaip mokyklų laikytojams, taip ir mokiniams.

DARBAI BRAZILIJOJ

Nežiūrint, kad kraštas randasi kare su ašies valstybėmis ir dėl to turėtų darbai ypatingai gyvai eiti, bet tikrumoje taip nėra. Išskiriant didesnius darbininkų pareikalavimus į fazendų darbus, miestuose darbai labai ir labai šlubuoja. Tokiam reikalui ypatingai kenkia ir žaliavų ir transporto stoka. Tikimasi, kad darbai greit pagėrės.

Conferencia de Ciudad México

El Subsecretario de Estado de los Estados Unidos, William Clayton, dirigiendo la palabra en el Castillo de Chapultepec, de Ciudad México, a una sesión mixta del Comité Encargado de Problemas de Coordinación y del Comité de Problemas Sociales y Económicos de Tiempos de Guerra y del Periodo de Transición. Estos dos roganismos son grupos especiales que estudian el programa de la Conferencia Interamericana sobre Problemas de la Guerra y de la Paz.

PABĖGĖLIŲ VEIKLA

Švedijos sostinėje Stokholme veikiantis Baltijos Valstybių Išlaisvinimo Komitetas pasiuntė Amerikos prezidentui Ruzveltui ir Anglijos premierui Čiorčilui pareiškimą, kuriame prašo paveikti Rusiją sustabdyti terorą Baltijos valstybėse ir pritaikyti Lietuvai, Latvijai ir Estijai Atlanto Carterio dėsnius. Tas pareiškimas tilpo švedų ir šveicarų spaudoje.

NAIKINA KAIMUS

Visi Lietuvos kaimai, kurie nepriklausomybės metu nespėjo išeiti į vienkiemius, dabar Maskvos įsakymu suariami į kolchozus. Visoks ūkininkų turtas net ir sodai bei prūdai paimami kolchozų komitetų žinion. Kurie neiną bendrai valgyti į kolchozo valgyklą, tokiems išduodama valdžios nustatyta produktų porcija ir leidžiama virtis namuose. Tik visi kolchozo gyventojai sykiu prikeliami ir varomi į darbą, sykiu iš darbo, sykiu plaukų kirptis, sykiu į mitingą, kuris daromas beveik kas vakaras. Pažymėtina, kad visi kolchozai pavadinami rusiškais vardais ir komisarai daugumoj yra rusai. Kurie ūkininkai stipriau priešinosi, kad jų laukai būtų suarti į vieną gabalą, tie buvo ištremti Rusijos gilumon.

KARAS KNYGOMS

Iš visų Lietuvos bibliotekų ir skaityklų išimamos bolševikams nepatinkamos knygos ir sunaikinamos. Lietuviams grūdama bolševikų propagandinės brošiūros. Naikinami ir visi tie mokyklų vadovėliai, kuriuose buvo kalbama apie Lietuvos Nepriklausomybę ir jų vietoj įvedami, kurie garbina rusus bolševikų vadus.

NET IR TĄ PAKEITĖ

Rusai okupantai į Lietuvos paštus įvedė vien tik rusiškus pašto ženklus. Dėl šito kai kurie lietuviai komisarai protestavę, bet po tokio protesto jie patys kur tai dingę.

BAISUS VAIZDAI

Visuose iš bolševikų okupuotos Lietuvos atėjusiuose laiškuose atsispindi be galo klaikus vaizdas. Pavyzdžiui, sausio 25 d. yra «Darbininke» paskelbtas laiskas iš Siaulių apskrities. Tenai sakoma: «Mes jau esame rusų pusėje. Iš namų išbėgome 16 liepos, o šiandien jau 5 spalių. Buvome iki šiol apsikasę nuo kulkų, o dabar išvarė visus žmones, nes sako, kad bus didelis mūšis. X... miestelis visai sudegęs ir apylinkės kaimai taip pat. Išbėgome kaip stovime. Jau trečias mėnuo kaip neturime ko valgyti. Neturime nei baltinių, nei suknelių, nei žmoniškai apsiauti, o jau pas mus šalta, o jei paliksime gyvos, tai neturime nei stalo, nei lovos, nei šaukšto, nei bliudo ir nežinome kaip reiks gyventi. Man maišosi smegenys. Aš jau prašiau ne vieno rusų kariškio, kad mane nušautu, nes nėra kaip gyventi. Nuo mūšio niekuomet nebėgčiau, jei nevarytų».

Kitame tos pat dienos «Darbininko» numery paskelbtame laiške rašoma: «Trys metai išbuvome po vokiečiais. Dabar atėjo rusai. Buvo baisus karas. Tris savaites negalėjome namie gyventi, nes siautę baisūs mūšiai. Kaip pradėsime gyventi, tai nežinom, nes dar karas tebeina ant Lietuvos žemelės. Lietuva paskendo ugnyj. Dar mes išlikome gyvi. Nežinom koks bus mūsų likimas.

Sausio 24 d. «Naujienos» paskelbė Kazimieros Kondrotienės laišką, kuriame tarp kitko rašoma: «Kol kas dar išlikau gyva su visa savo šeima. Kaip toliau Dievas duos, dar neaišku, nes mūsų žemelė dabar yra karo laukas. Pagelbėkite man, dovanokite, kad drįstu prašyti».

Sausio 12 d. «Naujienos» paskelbė Kostės Papečkienės seserei Petronelei Grinevičienei Kanadoje rašytą laišką. Ten sako:

«O mes daug, daug kentėjome. Vienu žodžiu, sunku aprašyti. Reikia storą knygą surašyti. Tik tiek, — mūsų šeima laiminga, dar kol kas išlikom sveiki ir gyvi. Lietuvoj ant pusės žmonių teliko. Mariampolės tik pakraščius tepaliko, o Onutė Juknelių tuomet gyveno pačiame miesto centre Nespėjo pabėgti — žuvo abu su vyru, kai bomba pataikė į tą namą. Dar gyvus išėmė iš griuvėsių. Onutės abi kojos buvo nukirstos jos vyras mirė antrą dieną.

Mūsų stuba Mariampolėje dar išliko, tai labai stebėtina. Galiu Dievui dėkavot, kad iš tokių pavojų liko nepaliesta. Mano vyras prie vokiečių tarnavo pašte ir dabar tarnauja.

Jei frontas nesugriš, tai mes būsime laimingi. Bet jeigu sugriš, tai neduok Dieve. Lietuviai nevieningi. Bausmės didelės. Trys metai kaip krautuvėje nieko nenusipirkom, bet vis gyvenam. Rūbai vis nauji. Na užteks rašyti. Vėliau daugiau.

Kaip gyvena ir veikia mūsų broliai Amerikos šiaurėje

BENDRAS AMERIKOS LIETUVIŲ FONDAS

Amerikos lietuvių savaitraštis «Keleivis», š m. 51 nr. rašo, kad «jokia organizacija mūsų išeivijoje nėra taip sparčiai augusi, kaip Bendras Amerikos Lietuvių Fondas, kuriam pamatai buvo padėti Amerikos Lietuvių Konferencijoj Pittsburghe.

Fondas pradėjo viešai veikti vos tik pusė metų atgal, bet jau turi apie 150 skyrių kolonijose. Taip yra dėl to, kad šios draugijos tikslas yra kilnus ir svarbus. Ne savo noru Lietuvai pakliuvus į dviejų okupacijų priespaudą, Amerikos lietuviai negalėjo neatsiliepti į persekiojamos ir žudomos tautos šauksmą.

TAIP PASISAKO PATYS

«Dirva» 48 nr. š. m rašo, kad Sovietų Pasiuntinybė Amerikoj išleido kitą oficialų pareiškimą, kurį lietuviai privalėtų visur ir visuomet pasauliui priminti kaipo įrodymą Rusų žodžio laužymą. Ketvirtas pareiškimo posmas taip skelbia: «Rusai griežtai atsisako imperialistinio savo teritorijų didinimo kitų tautų sąskaita»

Baigdama, savaitraštis «Dirva» priduria: «Kur tik įvyksta bent kokiu klausimu tarptautinė konferencija lietuviai privalo iteikti šitą ir kitus Stalino pareiškimus, su klausimu: «O kaip su Lietuva, Latvija ir Estija?

ITALIJOS LIETUVIAI

Iš Amerikos lietuvių dienraščio «Naujienos» sužinom, kad Italijoj esantieji lietuviai jau kuris laikas kaip susijungė ir įsteigė savo draugiją «Lithuania». Dabar ši draugija nori inti užmegsti ryšius su viso pasaulio patriotinėm lietuvių organizacijom. Draugijos pirmininku yra Kazys Gabriūnas.

ANGLIJOS LIETUVIAI DIRBA

Didžiosios Britanijos Lietuvių Draugijų Federacija išleido buvusio Anglų Konsulo, p. E. J. Harisono knygą apie dabartinę Lietuvos buk'ę ir būtinumą atstatyti jos nepriklausomybę. Knyga užvardyta «Lithuania's Fight for Freedom».

Tokiu budu Lietuvos laisvės klausimą pasauliui dėsto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse «Timeless Lithuania», Pietų Amerikoj K. Verax'o «Lituania Entre Fuego Cruzado» ir Anglijoj «Fight for Freedam».

GALIMA NUMANYTI

Vilniuje išeinančio laikraščio «Tarybų Lietuva» visi bendradarbiai rašo slapyvardėmis. Viens Audronaša, kits Proletaras, trečias Spalis ir taip begalo. Gali būti, kad tai apuokai ir bijo dienos šviesos, gali būti, kad ilgai nesitiki Lietuvoj pasilikti, o gali būti ir tas, kad Maskva jau spėjo likviduoti visus žinomesnius Lietuvos žurnalistus ir dabar visą peną gamina koks nors Maskvos šnipaa, slapyvarde prisidengęs.

Bolševikų «Vilnis» ramina mus, kad Lietuva nerusinama, kad visi vokiečių atgabenti rusai išsiunčiami iš kur kilę, bet «Tarybų Lietuva» skelbia Vilniaus milicijos pranešimą kad jos «vyzų ir registracijų skyrius» pasiruošęs išduoti «užsieniečiams ir asmenims be pilietybės» dokumentus su teise apsigyventi Tarybų Lietuvoje.

MINISTRAS SIŪLO

«Dirva» rašo, kad Lietuvos Ministras Anglijai, p. Balutis Amerikos lietuviams rašo: «Anglų Dominijos loš vis didesnį vaidmenį pasaulio politikoje ir būtų labai gerai jei žymūs Dominijų valstybės vyrai ir veikėjai galėtų gauti »Timless Lithuania»

«Dirva» toliau nuo savęs sako, kad ši Ministro Balučio mintis tuėtų ypatingai paskatinti Kanados lietuvius daugiau «lysti» su Lietuvos klausimu pas Kanados premjerą Mackenzie King ir pas Kanados provincijų bei partijų vadus.

Kanada, Australija ir Naujoji Zelandija suvaidins svarbią rolę būsimą pasaulį kuriant. Tegul jų vadai žino naikinamos Lietuvos bylą.

DAR PAKARTOJO

Amerikos lietuvių bolševikų laikraštis «Vilnis» parašė, kad susisiekimas su Lietuva dar neatsteigtas ir siunčiama pašalpa nežinia kam pateks Lietuvoje». Galim padėkot už atvirumą, nes mūsų bolševikai tokį rašymą vadina provokacija. Kuris jus provokatoriai?

TRYS MACIOS

Pypkė, cigarets, cigaras —
Smilgsta rūksta ir vis baras.
Matot tautos ima pykti
Tai jas reikia parūkyti.

Dėliai Pabaltijos ginčo,
Viską pypkėn jau sukimšo.
Net ir lenkam pypkė smirdi..
«Nešukai pan», nieks negirdi.

O cigaras ant Balkanų —
Rūksta tartum iš vulkano,
Graikas ieško tyro oro
Ir vis čiaudi ne iš noro.

Dūmų kvapas nemalonus,
Kai pauosto gelia šonus.
Ir italas nuo cigaro
Tamsus buvo, bet pabalo.

Mat užuodęs tokius dūmus,
Bėga su bomba į krūmus.
Mat tų dūmų iš tu trijų —
Laisvai žiūrint akys bijo.

Suomio būta tokio pikto,
Bet ir jam ginklas iškrito.
Mat nuo Juozo pypkės syvų,
Kad apsvaigo, nėra dyvų.

O rumuną ir bulgarą,
Kemša ir į pypkės galą.
Nors dar spardosi supykę,
Bet vistiek sugrus į pypkę.

Europai kiti pavydi,
Nes visur ten laisvė žydi.
Tik nuo pypkės ir cigaro —
Žmonėms trošku pasidarė...

Pūstapėdis.

DERÓTA

Giltinė pas Adolfą
Siurprizu įėjo
Ir ištiesus kaulų ranką
Taip jam prakalbėjo:

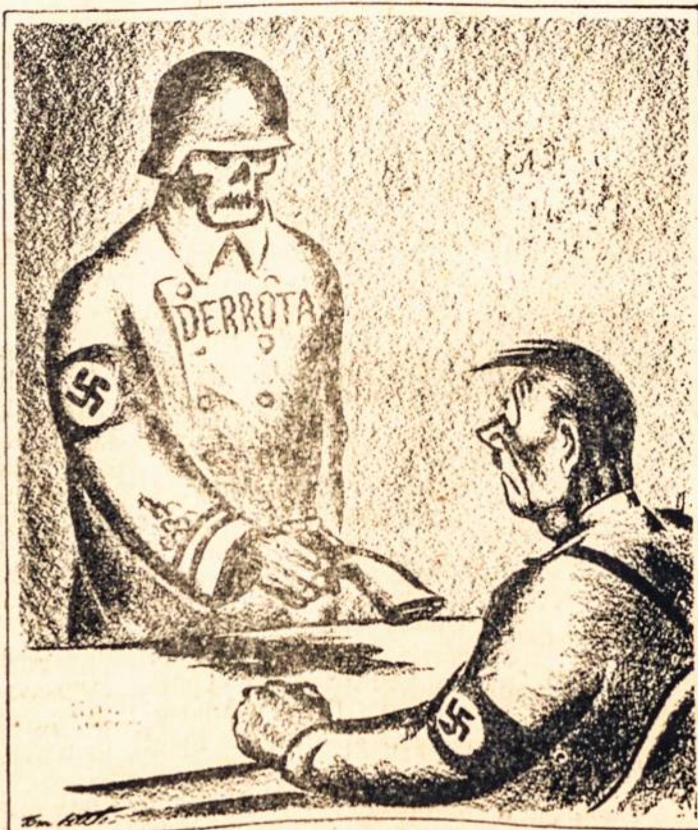
Lieber Fritz nebekvaliok,
Kraujuos nebemirki
Herres Volką —
Drang nach Osten,
Amžinai užmirški.

Imki Adolfe drąsiai,
Sitą ragą riestą,
Kad dar spėtum nusišauti
Už Berlyno miesto.

Juk feldfebelis esi,
Tai nebūki chamas,
Nės kitaip tau užmes kilpą,
Piktas Dėdė Samas».

«Giltinėle pasgailėk, —
Adolfs subylojo,
Nes jo ūsai ir plaukai
Piestu pasistojo.

«Giltinėle paklausyk —
Daugiau nekvailiuosiu,
Jeigu gyvą paliksi
Vel sienas pintuosiu»

Little en el Nashville Tennessean.

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE é HIJO

VINO NATURAL

Redención Melilla — Tel. 22-00-35

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodama gera prekė, ekonominė kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

Foto Arte "ESBA"

Cia ir lietuviai fotografuojasi visuomet.

GRECIA 3432 – CERRO - Tel.: 22 10 54

RUBU SIUVYKLA

JUOZAS MIKALAJÚNAS

Savininkas

Gobernador del Pino 4511 LA TEJA

MONTEVIDEO

P R O V I S I O N

V i l n i u s

J O N O ir O N O S

S C E S N U L E V I C I U

calle Vizcaya 4149 esq. Berna

Cerro.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico Aluminio y Herrajes en General.

Sección Mecánica y Estampados. Matrices de Todas Clases. Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Molinos de Raffo 473.

Teléfono 22 - 53 - 05

M O N T E V I D E O

IMPERIAL

GARINĖ RUBU VALYKLA

Rūbų išvalymas sulig "Duplex" sistema Šermenų rūbai. Dažymas ir reformavimas skrybelių ir kostiumų. Nematomas užadymas skylių bei perplėšimų. Lietuviams nuolaida: tik $ 1.50 kostiumo išvalymas ir išprosymas.

Centralinis Nama :

calle EJIDO 1241 Tel. 91-9-10

skyrius ir dirbtuvės:

Avda. BRASIL 3092 MONTEVIDEO

Joyería Oriental

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Parduoda laikrodžius, žiedus brangakmenis, fantazijas, aukso išdirbinius su įrašais vardų. Taiso laikrodžius ir papuošalus.

SARANDI 644 - MONTEVIDEO - Tel. 8-05 52

Restaurant y Pensión Gran Bretaña

Juozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvažiuojantiems iš Argentiros. Sveikas valgis. Švarios lovos pavieniam ir erdvūs kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GÓMEZ 1266

Telefono: 8 - 39 - 05

TINTORERIA Y SOMBRERIA

- ANDES -

de

Antonio Yankus

ANDES 1257 — TEL. 8-18-03

Moterų ir vyrų rūbų valymas. Visų rūšių skrybelių valymas ir reformos. Kostiumų ir palių išvertimas. Lietuviams nuolaida.

ADOLFAS KAUŠINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties teises.

Atlieka:

Visus elektros įrengimus ir pataisymus. Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. Velsen 4470. Malvinas.

Telefonas: -- 40. 23. 39. —

KAUNAS

Pieninė ir Alinė

Andriaus Aleknos

c. Bogota 4001, esq. Belgica

CERRO.

Visuomet švieži produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitikrinkit.

LIBRERIA

ESAS

Geriausių pasaulinių rašytojų knygos. Įvairūs popieriai: kartolinas, celefan ir kt. Rašomieji dalykai ir mokyklų reikmenys. Atvirutės, albumai. Užsakymus siunčiam ir paštu. Priveta. tranvijai: 7. 9. 12 ir 61.

Arenal Grande 2533
Tel. — 27753. — Montevideo.

Cesna Radio

Adolfas Čėsna
— Radio Technikas —

Gamina radio aparatus ir taiso senus, rūpestingai ir prieinamomis kainomis. Parduoda ir išsimokėjimui.

C. San Fructuoso 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Pieninė — Bar — Almasenas
calle **Berna** 1800,
Villa del Cerro
Telefonas: — 22. 11. 94. —

Kamionai perkraustymui kiekvienu pareikalavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei užsienio gėrimai, ekonomiškos kainos, skubus ir sąžiningas patarnavimas. Mėgstama Ceros lietuvių užeiga.

Laikrodininkas - Fotografas

Vladas Markevičius.

c. Itūzaingó 1276

Montevideo

Taiso laikrodžius ir daro fotografijų padidinimus paišeliu bei aliejiniais dažais, pigiai, skubiai ir gerai.

AR ZINOTE KĄ RAŠO

"KELEIVIS"

AR ZINOTE, kodėl vieni jį giria, kiti keikia, bet visi mėgsta jį skaityti?

„KELEIVĮ" žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybę skelbti

Žmonių mulkintojus ir apgavikus jisai lupa be jokio pasigailėjimo.

Be to, jame rasi visokių patarimų, pamokinimų, gražių eilių, įdomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik $2. 50 metams.
Adresas toks:

"KELEIVIS"

636 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.